

Belastingdienst

Inkomstenbelasting

Vragen en antwoorden over
inkomen uit sparen en beleggen 2019

Inhoud

1	Inleiding	3
1.1	Gebruikte begrippen en afkortingen	3
2	Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen	4
2.1	Voordeel uit sparen en beleggen	4
2.2	Roerende zaken in eigen gebruik	4
2.3	Postzegelverzameling bezitting in box 3	4
2.4	Enmalige en kortstondige waardestijging of -daling van het vermogen	4
2.5	In december toegekende schadevergoeding belast in box 3 op peildatum	4
2.6	Recht op schadevergoeding belast in box 3 op peildatum	5
2.7	Fiscale gevolgen van een schadevergoeding voor aardbevingsschade	5
2.8	Borgstelling door ouder	5
2.9	Onherroepelijke begunstiging bij een kapitaalverzekering in box 3	6
2.10	Studieschuld	6
2.11	Renteloze niet opeisbare geldvordering van kind op langstlevende	6
2.12	Belastingenschuld vanwege staking onderneming door overlijden	6
2.13	Erfbelasting als schuld in box 3 en Edelweissbepaling	7
2.14	Wat is de invloed van artikel 5.4 Wet IB 2001 bij een ik-opa-testament?	7
2.15	Rekeningen met een BEM-nummer vrijgesteld in box 3?	7
2.16	Fiscale aspecten wezenfond	8
2.17	Fiscale aspecten broodfond	8
2.18	Schenking onder opschortende voorwaarde	8
2.19	Schenking waarbij de (eventueel) verschuldigde schenkbelasting voor rekening van de schenker komt	9
3	Vrijstellingen	10
3.1	Vrijstelling bos- en natuurterreinen en landgoederen; defiscalisering vruchtgebruik	10
3.2	Vrijstelling voorwerpen van kunst en wetenschap; vruchtgebruik van een kunstvoorwerp	10
3.3	Vrijstelling voorwerpen van kunst en wetenschap; gecertificeerde kunst	10
3.4	Vrijstelling groene beleggingen; minderjarige kinderen	10
3.5	Vrijstelling voor contant geld minderjarig kind	11
3.6	Vrijstelling in box 3 in relatie tot schulden	11
4	Waardering	12
4.1	Waardering buitenlandse aandelen met een blokkeringsregeling	12
4.2	Afwaardering beursgenoteerde aandelen	12
4.3	Waardering in waarde gedaalde putoptie	12
4.4	Waardering bitcoin	13
4.5	Participaties in vastgoedfondsen	13
4.6	Waardering frauduleuze beleggingen	13
4.7	Fiscale gevolgen onderhuur	14
4.8	Waardering beneficiair aanvaarde erfeni	14

1 Inleiding

Dit document bevat vragen en antwoorden over de belastingheffing over inkomen uit sparen uit beleggen. In dit document is uitgegaan van de wetteksten en cijfers voor het jaar 2019.

1.1 Gebruikte begrippen en afkortingen

Wet IB 2001 Wet inkomstenbelasting 2001

2 Belastbaar inkomen uit sparen en beleggen

2.1 Voordeel uit sparen en beleggen

Het voordeel dat belastingplichtige behaalt uit sparen en beleggen wordt op forfaitaire wijze vastgesteld. Wat gebeurt er als het daadwerkelijk door belastingplichtige behaalde rendement lager of hoger is dan het percentage volgens het schijventarief?

Het daadwerkelijke voordeel dat belastingplichtige behaalt, is niet relevant. Het voordeel uit sparen en beleggen wordt berekend over de rendementsgrondslag voor zover deze meer bedraagt dan het heffingsvrije vermogen. Dit betekent dat geen sprake kan zijn van een negatief voordeel.

2.2 Roerende zaken in eigen gebruik

De rendementsgrondslag is de waarde van de bezittingen verminderd met de waarde van de schulden. Sommige bezittingen worden voor de toepassing van box 3 niet aangemerkt als een bezitting. Roerende zaken in eigen gebruik, zoals een auto of meubilair, zijn daarvan een voorbeeld. Hoe en wanneer wordt bepaald of een roerende zaak in eigen gebruik is?

Of een roerende zaak in eigen gebruik is, hangt af van de wijze waarop belastingplichtige de desbetreffende zaken aanwendt. Roerende zaken die hoofdzakelijk dienen als belegging worden wel als bezitting in box 3 aangemerkt.

2.3 Postzegelverzameling bezitting in box 3

Is een postzegelverzameling een bezitting in box 3?

Wanneer de postzegelverzameling bedoeld is voor persoonlijk gebruik, is het geen bezitting in box 3. Heeft de verzameling wetenschappelijke waarde, dan kan de vrijstelling voor kunst en wetenschap van toepassing zijn. In dat geval is er ook geen sprake van een bezitting in box 3. Wordt de verzameling hoofdzakelijk ter belegging aangehouden dan is de verzameling wel een bezitting in box 3.

2.4 Eenmalige en kortstondige waardeverhoging of -daling van het vermogen

Belastingplichtige verkoopt zijn eigen woning in december 2018, en koopt in januari 2019 een nieuwe eigen woning. De verkoopopbrengst van de woning valt in box 3. Hierdoor heeft belastingplichtige op de peildatum, 1 januari, een hoge rendementsgrondslag. Mag hij rekening houden met het eenmalige karakter van deze hogere grondslag en de verkoopopbrengst buiten de rendementsgrondslag laten?

Nee. Op kortstondige en eenmalige verhogingen of verlagingen van de rendementsgrondslag die zich voordoen kort voor of na de peildatum, zijn de normale regels van toepassing. Dit kan zowel in het voordeel als in het nadeel van belastingplichtige uitpakken.

2.5 In december toegekende schadevergoeding belast in box 3 op peildatum

Belastingplichtige krijgt van zijn werkgever een eenmalige schadevergoeding toegekend wegens verlies aan arbeidsvermogen. Hij ontvangt de vaststellingsovereenkomst op 15 december 2018. Hij heeft tot 15 januari 2019 de tijd om te reageren en akkoord te gaan. Hij stuurt de ondertekende vaststellingsovereenkomst in de eerste week van januari retour. Behoort het bedrag van de schadevergoeding op de peildatum, 1 januari, tot de bezittingen in box 3?

Ja. Het recht op schadevergoeding behoort op de peildatum tot de bezittingen in box 3. Op 15 december 2018 ontvangt belastingplichtige de toekenning van een schadevergoeding. Uiterlijk op dat moment heeft hij een vordering op zijn werkgever. In het algemeen is de waarde van die vordering het bedrag dat in de overeenkomst staat vermeld. Het nog ontbreken van de handtekening leidt niet tot een voorwaardelijke verbintenis. De ondertekening wordt niet als een onzekere toekomstige gebeurtenis beschouwd.

2.6 Recht op schadevergoeding belast in box 3 op peildatum

Een verzekeringsmaatschappij kent aan belastingplichtige een recht op een uitkering toe uit hoofde van zijn inboedelverzekering. Maakt het uit of de daadwerkelijke uitkering voor of na de eerstvolgende peildatum na het ontstaan van het recht op de uitkering plaatsvindt?

Nee. Bij uitkering voor de peildatum behoort de uitkering als onderdeel van bijvoorbeeld het banksaldo tot de bezittingen in box 3. Indien de uitkering na de peildatum plaatsvindt, is er sprake van een vordering van belastingplichtige op de verzekeraar. Deze vordering vormt eveneens een bezitting in box 3. Indien de uitkering voor de peildatum is gebruikt voor de aankoop van een nieuwe inboedel, is er op de peildatum geen bezitting in box 3 ter zake van de uitkering. De nieuwe inboedel vormt namelijk geen bezitting in box 3, omdat dit roerende zaken in eigen gebruik zijn.

Een letselschade-uitkering wordt op dezelfde wijze belast in box 3.

2.7 Fiscale gevolgen van een schadevergoeding voor aardbevingsschade

Wat zijn de fiscale gevolgen als belastingplichtige een schadevergoeding voor aardbevingsschade ontvangt?

Het antwoord hangt af van de vraag of sprake is van een onroerend goed of ander bezit in privé of van een onroerend goed of ander bezit dat behoort tot het zakelijk vermogen.

Staat de schadevergoeding voor bezittingen in privé op de peildatum nog geheel of gedeeltelijk op de bankrekening die tot het privévermogen van belastingplichtige behoort, dan behoort dit bedrag tot de bezittingen in box 3. Is de schadevergoeding wel al toegekend, maar op de peildatum nog niet uitbetaald, dan is er sprake van een vordering die eveneens behoort tot de bezittingen in box 3. De schadevergoeding behoort pas tot de grondslag van box 3 als de waarde van de vordering vaststaat.

Ontvangt belastingplichtige de schadevergoeding voor bezittingen die behoren tot het zakelijk vermogen (bij winst uit onderneming of resultaat uit overige werkzaamheden, waaronder ter beschikking stellen), dan behoort de schadevergoeding tot het inkomen in box 1 en niet tot de bezittingen in box 3.

De Staatssecretaris heeft een aparte regeling getroffen voor een belastingplichtige waarvoor het recht op schadevergoeding en de gevolgen van de belastingheffing over dat recht voor de hoogte van het verzamelinkomen, negatieve gevolgen heeft voor toeslagen. Als daarvan sprake is, kan een vergoeding daarvoor worden aangevraagd bij de Tijdelijke Commissie Mijnbouwschade Groningen (TCMG).

2.8 Borgstelling door ouder

Bij (starters)leningen kunnen de ouders afspreken dat zij borg staan voor de lening die het kind is aangegaan ten behoeve van de aankoop van een eigen woning (borgstelling). Het is ook mogelijk dat de ouders toezeggen dat zij op een later moment een schenking ten behoeve van de eigen woning van het kind zullen doen. Hoe moeten de borgstelling en de toezegging van een schenking in box 3 in aanmerking worden genomen?

Borgstelling

De ouders moeten de borgstelling in aanmerking nemen als schuld in box 3. De waarde van de borgtochtverplichting is afhankelijk van de kans dat de borg inderdaad zal worden aangesproken.

Toezegging

Een door de ouders ondertekende verklaring, waaruit enkel de toezegging van een schenking staat beschreven, wordt niet in aanmerking genomen als schuld in box 3. Bij de enkele toezegging van een voornemen tot schenking is namelijk geen sprake van een door het kind afdwingbaar recht op een schenking. Er is dan geen verplichting voor de ouders of een bezitting voor het kind met een waarde in het economische verkeer, zodat dit geen gevolgen heeft voor de grondslag van box 3.

2.9 Onherroepelijke begunstiging bij een kapitaalverzekering in box 3

Bij een kapitaalverzekering die niet aan de eigen woning is gekoppeld moet de verzekeringnemer – als hij ook onherroepelijk begunstigde is – de waarde in box 3 in aanmerking nemen. Het is mogelijk dat een ander dan de verzekeringnemer begunstigde is voor die kapitaalverzekering. Wie moet in die situatie de waarde van de kapitaalverzekering in box 3 in aanmerking nemen? Is er dan ook sprake van een waardedrukkende factor?

Voor het antwoord maakt het verschil of de begunstiging herroepelijk of onherroepelijk is. De begunstiging is herroepelijk als de verzekeringnemer deze nog kan wijzigen. Dan moet de verzekeringnemer de waarde van de kapitaalverzekering opnemen als bezitting in box 3.

Bij onherroepelijke begunstiging kan een wijziging van de begunstiging alleen plaatsvinden met toestemming van de onherroepelijk begunstigde. De waarde van de kapitaalverzekering behoort dan niet langer tot de bezittingen in box 3 van de verzekeringnemer. De onherroepelijk begunstigde moet de waarde van de kapitaalverzekering aangeven in box 3. Bij de bepaling van de waarde kan rekening worden gehouden met een mogelijke waardedrukkende omstandigheid. Hiervan kan sprake zijn als de uitkering uit de kapitaalverzekering afhankelijk is van omstandigheden die de begunstigde betreffen, zoals een voorwaarde dat de begunstigde in leven moet zijn.

2.10 Studieschuld

Met ingang van 1 september 2015 is het leenstelsel ingevoerd. Mogen studieschulden sindsdien in box 3 als schuld in aanmerking worden genomen?

Voor het antwoord op deze vraag wordt onderscheid gemaakt tussen studieschulden die zijn ontstaan vóór 1 september 2015 en studieschulden die zijn ontstaan vanaf 1 september 2015.

Studieschulden ontstaan vóór 1 september 2015

De prestatiebeurs is definitief niet omgezet in een gift. Op dat moment ontstaat een schuld die in box 3 in aanmerking mag worden genomen. Tot aan het moment van het definitief niet omzetten van de schuld in een gift, kan de waarde daarvan niet als schuld in aanmerking worden genomen in box 3.

Studieschulden ontstaan vanaf 1 september 2015

Studieschulden die vanaf 1 september 2015 zijn ontstaan kunnen als schuld in box 3 in aanmerking worden genomen. Er is geen sprake meer van een beurs die in eerste instantie als lening wordt verstrekt en bij het behalen van een diploma binnen de diplomatermijn wordt omgezet in een gift.

2.11 Renteloze niet opeisbare geldvordering van kind op langstlevende

Een kind heeft een renteloze, niet opeisbare vordering op de (langstlevende) echtgenoot van een overleden ouder, bijvoorbeeld vanwege onderbedeling. Behoort deze vordering tot de rendementsgrondslag in box 3?

Nee. De renteloze, niet opeisbare vordering behoort niet tot de rendementsgrondslag voor box 3 van het (stief)kind. De met deze vordering corresponderende schuld vormt voor de langstlevende ouder ook geen schuld in box 3.

2.12 Belastingenschuld vanwege staking onderneming door overlijden

Als erfgenamen de onderneming van de erflater na zijn overlijden niet voortzetten, wordt de onderneming gestaakt. De erfgenamen moeten dan inkomstenbelasting afdragen over de stakingswinst. Erfgenamen krijgen 10 jaar uitstel van betaling voor de aanslag inkomstenbelasting van de erflater. Kunnen de erfgenamen deze belastingenschuld als schuld opnemen in box 3?

Nee. De inkomstenbelastingenschuld vermindert de rendementsgrondslag niet. Belastingenschulden (met uitzondering van erfbelastingenschulden) worden niet in aanmerking genomen in box 3.

2.13 Erfbelasting als schuld in box 3 en Edelweissbepaling

Bij het overlijden van de erflater ontstaat de materiële belastingschuld voor de erfbelasting. Door het opleggen van de aanslag erfbelasting, wordt deze schuld geformaliseerd. Met ingang van 1 januari 2010 mogen de erfgenamen deze materiële of formele schulden in aanmerking nemen in de rendementsgrondslag van box 3. Met ingang van 1 januari 2012 is de zogenoemde Edelweissbepaling van kracht geworden. Deze bepaalt dat voor bestanddelen van een erfenis of schenking die in het buitenland zijn opgekomen en die niet, onjuist of onvolledig in de aangifte zijn opgenomen, geen beperking wordt gesteld aan de navorderingstermijn. In jurisprudentie is bepaald dat deze bepaling niet van toepassing is, indien de navorderingstermijn op 1 januari 2012 al was verstreken. Voor eventuele materiële erfbelastingsschulden die in het verleden zijn ontstaan en waarvan de navorderingstermijn op 1 januari 2012 nog niet was verlopen, betekent dit dat vanaf 1 januari 2012 toch een aanslag kan worden opgelegd. Vanaf welk moment mag de schuld die samenhangt met een aanslag die op grond van de Edelweissbepaling wordt opgelegd, in box 3 in aanmerking worden genomen?

Vanaf 2010 kunnen de erfgenamen de belastingschuld in box 3 in aanmerking nemen, voor zover de schuld nog niet is voldaan. Omdat een materiële belastingschuld rechtstreeks uit de wet voortvloeit, valt de belastingschuld welke verschuldigd is over bestanddelen van een erfenis die in het buitenland zijn opgekomen, vanaf het moment van het opvallen van de nalatenschap in box 3.

2.14 Wat is de invloed van artikel 5.4 Wet IB 2001 bij een ik-opa-testament?

Opa legt in zijn testament een last op aan zijn kinderen om een bedrag aan zijn kleinkinderen renteloos schuldig te erkennen, een zogenoemd ik-opa-testament. De kleinkinderen kunnen deze vordering pas opeisen bij overlijden van hun ouders (de kinderen van opa). Behoort de vordering van de kleinkinderen tot de bezittingen van box 3?

Ja. Voor de vordering van de kleinkinderen op basis van het ik-opa-testament is de defiscalisering van artikel 5.4 Wet IB 2001 niet van toepassing. De renteloze vordering van de kleinkinderen behoort voor de contante waarde tot hun rendementsgrondslag van box 3. Als de kleinkinderen minderjarig zijn, wordt hun vordering toegerekend aan en belast bij de ouders die het gezag over die kinderen uitoefenen. De ouders hebben een schuld aan de kleinkinderen die zij op moeten nemen in box 3.

2.15 Rekeningen met een BEM-nummer vrijgesteld in box 3?

Er zijn rekeningen waarop een zogenoemde BEM-clausule is geplaatst. Dit kunnen zowel bank- als beleggingsrekeningen zijn. BEM staat voor 'Belegging Erfenis en andere gelden Minderjarigen' of voor 'Beheer Eigen vermogen Minderjarigen'. De bedoeling van een BEM-clausule is het beschermen van het vermogen van een minderjarige. De ouder blijft wel verantwoordelijk voor een goed beheer van de rekening en houdt ook het ouderlijk vruchtgenot volgens artikel 1:253l van het Burgerlijk Wetboek. De BEM-clausule zorgt ervoor dat geld op de rekening van een minderjarige niet opgenomen mag worden door het kind zelf, door de ouders of door een ander. Geldopname is alleen mogelijk als de kantonrechter hiervoor toestemming heeft gegeven. De rente mag wel tussentijds opgenomen worden. Hiervoor is geen toestemming van de kantonrechter nodig. Op het moment dat het kind de 18-jarige leeftijd bereikt, vervalt de BEM-clausule. Wat zijn de gevolgen voor de belastingheffing in box 3?

Het geld op een bankrekening op de naam van een minderjarig kind, behoort tot de bezittingen van box 3 van dat kind. De bezitting wordt toegerekend aan de (pleeg)ouders die het gezag over het kind uitoefenen. De BEM-clausule maakt dat niet anders. Voor de waardering van de bankrekening geldt de nominale waarde.

2.16 Fiscale aspecten wezenfond

Bij een wezenfonds van een bepaalde instelling wordt na overlijden van een kwalificerend persoon een bepaald bedrag ter beschikking gesteld aan de achterblijvende kinderen van de overledene. Dit bedrag wordt ondergebracht op een (te openen) geblokkeerde rekening ten gunste van het achterblijvende kind of de achterblijvende kinderen. Het bedrag kan vanaf het 18de levensjaar van het kind of de kinderen worden besteed aan opleiding en/of ontplooiing. Tot 18 jaar blijft de rekening onder beheer van het bestuur, daarna vervalt de blokkering. Wat zijn de gevolgen voor de belastingheffing in box 3?

Op het moment dat een kwalificerend persoon overlijdt, wordt een bepaald bedrag ter beschikking gesteld aan een achterblijvend kind van de overledene. Op dat moment gaat het eigendom van dit geld over op het kind. Het geld komt namelijk op een persoonlijke bankrekening van dat kind te staan. Vanaf dat moment gaat het geld tot diens box 3-bezittingen behoren. Zolang het kind minderjarig is, wordt zijn rendementsgrondslag voor het belastbare inkomen uit sparen en beleggen toegerekend aan de (pleeg)ouder die het gezag over het kind uitoefent.

2.17 Fiscale aspecten broodfond

Broodfondsen zijn particuliere initiatieven van zelfstandige ondernemers om elkaar financieel te steunen bij langdurige ziekte. Een deelnemer legt elke maand een bedrag in op zijn persoonlijke broodfondsrekening. Naast dit bedrag brengt het broodfonds ook kosten in rekening. Bij langdurige ziekte ontvangt een deelnemer uitkeringen van de andere deelnemers. Dit is afhankelijk van de voorwaarden. Het ingelegde geld blijft eigendom van het lid en kent een bepaald maximum. Bij opzegging van het lidmaatschap krijgt hij het ingelegde bedrag terug, verminderd met de contributie en de tijdens het lidmaatschap gedane uitkeringen. Wat zijn de gevolgen voor de belastingheffing in box 3?

De waarde van de persoonlijke broodfondsrekening van de deelnemer wordt in box 3 betrokken. De waarde is gelijk aan het saldo van deze rekening. Het saldo is de inleg, verminderd met de contributie en de gedane uitkeringen. De waarde van de ingegane en niet ingegane uitkeringen is gelijk aan het bedrag, waarvoor een zodanige uitkering zou kunnen worden aangekocht. De waarde van de verplichting om uitkeringen te doen blijft voor box 3 buiten aanmerking.

2.18 Schenking onder opschortende voorwaarde

Moet op de box 3-peildatum rekening worden gehouden met een schenking onder een (dan nog steeds relevante) opschortende voorwaarde?

Ja. Bij een schenking onder opschortende voorwaarde komt de schenking tot stand op het tijdstip van het sluiten van de overeenkomst. In de praktijk gebeurt dat mondeling of schriftelijk. De schenking heeft gevolgen voor de rendementsgrondslag van box 3.

Indien er tussen het sluiten van de overeenkomst en het vervullen van de opschortende voorwaarde een box 3-peildatum zit, moet de begiftigde de voorwaardelijke vordering in box 3 aangeven. De schenker moet de voorwaardelijke schuld in box 3 aangeven. Bij de waardering van de vordering en schuld is zowel de nominale waarde van belang, als de eventuele waardedrukkende factor dat de opschortende voorwaarde in werking treedt.

2.19 Schenking waarbij de (eventueel) verschuldigde schenkbelasting voor rekening van de schenker komt

Een schenker schenkt een bedrag van € 50.000 aan een begiftigde. De schenker en de begiftigde zijn overeengekomen dat de schenker de verschuldigde schenkbelasting voor zijn rekening neemt. Kan de schenker de verplichting om de schenkbelasting voor zijn rekening te nemen, in box 3 in aanmerking nemen?

De verplichting die de schenker op zich heeft genomen, vloeit voort uit de schenkingsovereenkomst tussen de schenker en de begiftigde, en niet rechtstreeks uit de Successiewet 1956. Deze verplichting ontslaat de begiftigde niet van zijn aansprakelijkheid voor het betalen van de verschuldigde schenkbelasting. De verplichting van de schenker om de verschuldigde schenkbelasting voor zijn rekening te nemen, is daarom niet te beschouwen als een wettelijke verplichting tot betaling van (van hem) geheven schenkbelasting. De schenker kan deze verplichting rekenen tot de waarde van de schulden die in mindering komt op zijn rendementsgrondslag.

De verplichting van de schenker om de schenkbelasting voor zijn rekening te nemen, vormt daartegenover voor de begiftigde een vordering (bezitting) in box 3.

3 Vrijstellingen

3.1 Vrijstelling bos- en natuurterreinen en landgoederen; defiscalisering vruchtgebruik

Belastingplichtige heeft het recht van vruchtgebruik van een landgoed. Zijn kinderen hebben de blote eigendom van het landgoed. Dit landgoed is een op grond van de Natuurschoonwet (nsw) aangewezen landgoed. Het landgoed is een box 3-bezitting. Het vruchtgebruik is gedefiscaliseerd. Dit betekent dat belastingplichtige de waarde in box 3 in aanmerking moet nemen alsof er geen vruchtgebruik op gevestigd is. Geldt in deze situatie de vrijstelling voor bos- en natuurterreinen en landgoederen?

Nee. De vrijstelling voor bos- en natuurterreinen en landgoederen geldt niet in deze situatie. De vrijstelling geldt als belastingplichtige de volledige eigendom van het nsw-landgoed heeft (een huurrecht op – een deel van – het nsw-landgoed hoeft hierop geen inbreuk te maken). In een gedefiscaliseerde bloot eigendom-/vruchtgebruiksituatie moet de vruchtgebruiker weliswaar de volledige waarde van het landgoed in box 3 in aanmerking nemen, maar dat betekent niet dat de vruchtgebruiker voor de vrijstelling ook geacht wordt de volle eigendom te hebben. De kinderen hoeven de waarde van de blote eigendom van het landgoed niet op te geven in box 3.

3.2 Vrijstelling voorwerpen van kunst en wetenschap; vruchtgebruik van een kunstvoorwerp

Belastingplichtige heeft het recht van vruchtgebruik van een schilderij. Geldt voor de waarde daarvan de vrijstelling voor voorwerpen van kunst en wetenschap?

Nee. De vrijstelling voor voorwerpen van kunst en wetenschap is alleen van toepassing wanneer belastingplichtige de volle eigendom heeft van het voorwerp van kunst of wetenschap. Van volle eigendom is sprake als belastingplichtige het volledige gebruiks- en genotsrecht en het gehele belang bij de waardeverandering van het voorwerp van kunst of wetenschap heeft. Wanneer hij bijvoorbeeld alleen het vruchtgebruik heeft van een schilderij dat bij hem in eigen gebruik is, behoort de waarde van het vruchtgebruik tot de grondslag in box 3. De vrijstelling voor voorwerpen van kunst en wetenschap is dan niet van toepassing.

3.3 Vrijstelling voorwerpen van kunst en wetenschap; gecertificeerde kunst

Belastingplichtige heeft op 22 november 2011 een Stichting Administratiekantoor (hierna: Stak) opgericht. In hetzelfde jaar heeft hij een aantal voorwerpen (waaronder kunst) ingebracht in de Stak tegen uitgifte van certificaten. Hierbij is overeengekomen dat het ingebrachte vermogen door de Stak om niet in bruikleen wordt gegeven aan belastingplichtige. Geldt de vrijstelling voor voorwerpen van kunst en wetenschap voor de waarde van deze gecertificeerde kunst?

Nee. De vrijstelling is niet van toepassing. De belastingplichtige heeft bij gecertificeerde kunst niet de (volledige) eigendom van de kunst en dan is de vrijstelling niet van toepassing. Het feit dat de Stak de kunstvoorwerpen in bruikleen geeft aan belastingplichtige doet aan het voorgaande niet af.

3.4 Vrijstelling groene beleggingen; minderjarige kinderen

Een minderjarig kind heeft groene beleggingen voor een bedrag van € 50.000. De bezittingen en schulden van het kind worden aan de ouders toegerekend. De ouders van het kind hebben ook groene beleggingen. De ouders maken voor hun eigen groene beleggingen gebruik van de maximale vrijstelling voor groene beleggingen. Heeft het minderjarige kind een zelfstandig recht op de vrijstelling voor groene beleggingen?

Ja. Het minderjarige kind heeft een zelfstandig recht op de vrijstelling voor groene beleggingen. De groene beleggingen maken daardoor geen onderdeel uit van de rendementsgrondslag van het minderjarige kind die aan de ouders wordt toegerekend.

3.5 Vrijstelling voor contant geld minderjarig kind

Heeft een minderjarig kind ook recht op de vrijstelling voor contant geld van € 522?

Ja. Het minderjarige kind heeft een zelfstandig recht op de vrijstelling voor contant geld.
Als ouders meerdere minderjarige kinderen hebben, geldt dit voor elk kind.

3.6 Vrijstelling in box 3 in relatie tot schulden

Belastingplichtige koopt een perceel grond met een waarde van € 100.000. De waarde hiervan behoort tot zijn box 3-vermogen. Op deze bezitting is de vrijstelling voor bos- en natuurterreinen en landgoederen van toepassing. Belastingplichtige heeft de aankoop van deze bezitting gefinancierd met een lening van € 100.000. Valt een schuld die is aangegaan voor de verwerving van een vrijgestelde box 3-bezitting ook buiten de rendementsgrondslag van box 3?

Nee, de vrijstelling is enkel van toepassing op de bezittingen. De schulden behoren afzonderlijk tot de rendementsgrondslag. Dit geldt ook voor de andere vrijstellingen in box 3.

4 Waardering

4.1 Waardering buitenlandse aandelen met een blokkeringsregeling

Een buitenlandse vennootschap wil overgaan tot het uitgeven van aandelen aan personeelsleden. Deze aandelen kennen een blokkeringsregeling; contractueel is vastgelegd dat de aandelen beperkt verhandelbaar zijn. Hoe moeten de personeelsleden de aandelen waarderen in box 3? Heeft de blokkeringsregeling een waardedrukkend effect bij de bepaling van de waarde in box 3?

De personeelsleden moeten deze aandelen waarderen op de waarde in het economische verkeer. Een contractuele blokkeringsregeling kan daarbij een waardedrukkend of waardeverhogend effect hebben. Dit geldt niet voor contractuele handelsbeperkingen die voortvloeien uit persoonlijke afspraken tussen werkgever en werknemer. Deze zijn immers niet verbonden met de aandelen zelf.

4.2 Afwaardering beursgenoteerde aandelen

Belastingplichtige is directielid van een beursgenoteerde onderneming. Hij heeft in het verleden, binnen het kader van zijn dienstbetrekking, aandelen van deze onderneming ontvangen. Over de waarde van deze aandelen is loonheffing ingehouden. De waarde van de aandelen neemt hij in de rendementsgrondslag van box 3 in aanmerking. De aandelen van de onderneming zijn op 31 december 2015 genoteerd op de Euronext en een andere Europese beurs. Kan hij bij het bepalen van de waarde van de aandelen rekening houden met een lagere waarde in verband met de beperkte mogelijkheid om de betreffende aandelen te verkopen?

Nee. Voor de waardering van aandelen wordt uitgegaan van de waarde in het economische verkeer op de peildatum die wordt gesteld op de slotnotering die is vermeld in de prijscourant van de laatste beursdag van het voorafgaande kalenderjaar. Anders dan voor de loonheffing is er voor de inkomstenbelasting niet een bepaling die voor beursgenoteerde aandelen een lagere waardering dan de waardering volgens de aangewezen prijscourant, dus de beurskoers, mogelijk maakt.

4.3 Waardering in waarde gedaalde putoptie

Belastingplichtige schrijft op enig moment in 2018 in op 21 short putopties (AEX PUT 600) met een vervaldatum van 18 december 2019. Hoewel de verplichting tot levering op 18 december 2019 ligt, is nu al duidelijk sprake van een negatieve waardeontwikkeling. Kan belastingplichtige op peildatum 1 januari 2019 in box 3 al rekening houden met die negatieve waarde in de vorm van een schuld?

Ja, dat kan. Een shortpositie in een optie op aandelen kan worden ingenomen door het schrijven van een calloptie of een putoptie op aandelen. In dit geval heeft belastingplichtige putopties (shortput) geschreven. Bij een shortput heeft de schrijver de verplichting om de onderliggende aandelen te kopen. Geschreven opties op aandelen zijn in het algemeen aan te merken als zelfstandige vermogensbestanddelen die in de rendementsgrondslag van box 3 vallen. De geschreven opties houden een voorwaardelijke verplichting in om te kopen of te verkopen. Die verplichting is niet afhankelijk van de wil van belastingplichtige maar kan worden afgedwongen door de andere partij. Dergelijke verplichtingen hebben in het algemeen een waarde in het economische verkeer en worden aangemerkt als schulden voor het berekenen van de rendementsgrondslag van box 3. De belastingplichtige mag de waarde van de geschreven opties niet salderen met de totale waarde van een effectenportefeuille. De schulden die voortvloeien uit het schrijven van de opties moeten als zelfstandige vermogensbestanddelen in aanmerking worden genomen.

4.4 Waardering bitcoin

Belastingplichtige heeft op 1 januari bitcoins in bezit. Behoren de bitcoins die in zijn bezit zijn tot de rendementsgrondslag van box 3? Zo ja, hoe moet hij deze bitcoins dan waarderen?

Ja. Deze bitcoins behoren tot zijn rendementsgrondslag van box 3. Rechten die niet op zaken betrekking hebben, waaronder geld, behoren tot de rendementsgrondslag van box 3. Een bitcoin is een betaalmiddel dat gelijk te stellen is aan geld en daarom behoort het bezit van bitcoins ook tot de rendementsgrondslag in box 3. De belastingplichtige moet de waarde van dit vermogensbestanddeel vaststellen op de waarde in het economische verkeer. Voor bitcoins moet hij aansluiten bij de geldende wisselkoers.

4.5 Participaties in vastgoedfondsen

Belastingplichtige heeft participaties in vastgoedfondsen. Hoe moet hij deze participaties voor box 3 waarderen en maakt het hierbij uit of het om een open of besloten vastgoedfonds gaat?

Participaties in open en besloten vastgoedfondsen worden in aanmerking genomen naar de waarde in het economische verkeer op de peildatum.

Een participatie in een open vastgoedfonds kan worden gelijkgesteld met een aandeel. Voor de waardering van deze participaties moet belastingplichtige uitgaan van de waarde in het economische verkeer van het saldo van de onderliggende bezittingen en schulden. Voor beursgenoteerde fondsen geldt echter de slotnotering van de effecten zoals die is vermeld in de officiële prijscurant.

Voor de waardering van participaties in besloten vastgoedfondsen kan belastingplichtige in veel gevallen aansluiten bij de aan- en verkoopprijzen van de participaties zoals die op of rond de peildatum worden gehanteerd.

4.6 Waardering frauduleuze beleggingen

Belastingplichtige heeft geïnvesteerd in een frauduleus project. Kan hij de belegging afwaarderen voorafgaand aan de aanvang van het fraudeonderzoek of geruchten in de media?

Op de peildatum moet belastingplichtige niet alleen rekening houden met de waardebepalende omstandigheden die op dat moment aan de deelnemers aan het economische verkeer bekend zijn of kunnen zijn, maar ook met de omstandigheden die na dat tijdstip bekend zijn geworden over de destijds bestaande werkelijke toestand van de vordering. Dit betekent dat belastingplichtige op een peildatum die ligt vóór het moment van bekend worden van de frauduleuze handelingen rekening mag houden met deze handelingen als de frauduleuze handelingen zijn verricht voor de peildatum. Daarnaast moet hij echter ook rekening houden met andere omstandigheden, zoals de verhandelbaarheid van de beleggingen of de mogelijkheid om de beleggingen aan de uitgever hiervan terug te verkopen en dus met de financiële positie van de schuldenaar.

4.7 Fiscale gevolgen onderhuur

Belastingplichtige huurt van een stichting een tussenwoning voor € 837 per maand. Dat is een zakelijke huur. Omdat belastingplichtige gedurende langere tijd naar het buitenland gaat, besluit hij deze woning – met toestemming van de verhuurder – onder te verhuren. Hij doet dit aan een diplomaat die dringend om een woning verlegen zit. Belastingplichtige maakt gebruik van zijn bijzondere onderhandelingspositie en vraagt een huur van € 1.450 per maand. De huurovereenkomst wordt voor een periode van 5 jaar gesloten. Is de onderhuur van de woning een zelfstandig vermogensbestanddeel? Hoe wordt dit gewaardeerd?

Het huurrecht met de diplomaat vormt een genotsrecht in box 3. Dit genotsrecht moet worden gewaardeerd op de waarde in het economische verkeer. Als de huurtermijnen in regelmatig vervallende termijnen – die zien op een periode van maximaal een jaar – worden voldaan, wordt de waarde van het genotsrecht gesteld op nihil. Pas als er geen sprake is van een zakelijke prijs, moet aan het genotsrecht een andere waarde dan nihil worden toegekend. Dit kan het geval zijn als niet aan derden maar aan familie wordt verhuurd, tegen een lage of juist hoge huurprijs.

4.8 Waardering beneficiair aanvaarde erfenis

Erflater overlijdt in een bepaald jaar. Er is geen overzicht van bezittingen en schulden op het moment van overlijden. Vanwege de onduidelijkheid omtrent de omvang van de boedel besluiten de erfgenamen de nalatenschap onder voorrecht van boedelbeschrijving (beneficiair) te aanvaarden. Hoe dient de erfenis te worden gewaardeerd voor box 3?

Op de eerstvolgende peildatum na het overlijden behoren de bezittingen en schulden tot de grondslag sparen en beleggen van de erfgenamen. Deze bezittingen en schulden moeten dan per (aandeel in de) bezitting en schuld worden aangegeven en worden derhalve niet gesaldeerd (Hof Den Haag 1 september 1989, ECLI:NL:GHSGR:1989:AW2369). Ook als de boedel nog onder het beheer van de bewindvoerder of executeur-testamentair valt, moeten de bezittingen en de schulden bij de erfgenamen in aanmerking worden genomen. Indien de nalatenschap beneficiair is aanvaard, geldt echter dat de beneficiair erfgenaam, wanneer de (waarde van de) schulden de (waarde van de) bezittingen overstijgt, niet aangesproken kan worden voor het negatieve saldo en hij dit negatieve saldo ook niet in zijn aangifte mag aangeven.

Indien een erfgenaam de schuld voorschiet, heeft hij een vorderings- of regresrecht op de andere erfgenamen. De erfgenaam is namelijk niet verder aansprakelijk dan zijn erfdeel. Voor de waardering in box 3 dient rekening te worden gehouden met deze vordering(en) en schuld(en).

